

Změní umělá inteligence české školy k nepoznání?

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha, 22. května 2023 - Umělá inteligence vtrhla ve velkém do našich životů a čím více z nás ji používá, tím rychleji se učí. Bořivoj Brdička, přední český expert na informační technologie ve školním prostředí a na digitální wellbeing a člen pracovní skupiny Wellbeing v Partnerství pro vzdělávání 2030+, uvádí, že umělá inteligence v blízké budoucnosti dokáže převzít celou řadu činností, které dnes vykonávají učitelé. Měli by se lidé na celém světě bát, že budou nahrazeni? A jak v těchto časech plných turbulentních změn připravovat děti a mladistvé na budoucnost?

Otázku, kterou si musíme nyní položit, je, kam by se školství mělo v následujících letech ubírat a jaké kompetence si budou muset vzdělavatelé i děti a mladí lidé osvojit. To, jaké znalosti budeme v budoucnosti potřebovat, totiž nevíme a vědět nemůžeme. Udává se, že technologický pokrok a opatření související s klimatickou změnou a jejím dopadem na život na planetě, promění společnost k nepoznání. Dokonce nedokážeme ani odhadnout, jak bude vypadat svět a náš život za nějakých dvacet, třicet let.

“Znát budoucnost je nemožné.
Můžeme si ale představit, jakou
bychom ji chtěli. A takovou tvořit.”

Z komiksové eseje: Musíme si promluvit, AI

Co učit a jak se na budoucí život připravovat?

“Podle nedávných výzkumů se do roku 2030 díky technologiím promění více než miliarda pracovních míst. Nezaniknou, jen vznikne obrovská poptávka po lidech s relevantními dovednostmi, jako jsou kreativita, komunikace, kritické myšlení, práce s daty, přizpůsobivost, učení,“ uvádí ve svém článku [Digitalizace může posílit wellbeing všech \(i ve školách\)](#) Mgr. **Tomáš Vokáč**, Ph.D., člen pracovní skupiny Wellbeing a výkonný ředitel Mezinárodní ceny vévody z Edinburghu (DofE) v České republice.

Odborníci a odbornice i lidé ze školské praxe reflektují, že frustrace studujících často pramení z toho, že v probírané látce nevidí smysl. Jisté je, že změn se v budoucím světě bude dít hodně a výhodu budou mít ti, kdo se dokážou dobře adaptovat. Měli bychom tedy u sebe samých i dětí a dospívajících podporovat zejména resilienci (psychickou odolnost) a schopnost rychle se přizpůsobit stále se měnícímu světu.

Hrozí vzdělavatelům, že je AI nahradí?

*“Půjčím si myšlenku americké učitelky učitelů Sheryl Nussbaum-Beach: “Ten učitel, který nedokáže naučit víc než umělá inteligence, má být nahrazen a nahrazen bude.” Dnes si riziko možného nahrazení, právě díky umělé inteligenci, umíme již mnohem lépe představit. Jestliže jsme se donedávna pokoušeli ve vzdělávání vyrovnat se skutečností, že každý má okamžitý přístup téměř ke všem informacím (transaktivní paměť), teď to začíná vypadat, že přístup budeme mít i k hotovým znalostem, tedy samozřejmě jen na základní úrovni a s rizikem určitého zkreslení. Ale je to i tak revoluční změna. Zjednodušeně řečeno, učitel musí dokázat víc. Výuka se najednou musí daleko více orientovat na nekognitivní (měkké či tiché) kompetence a na to, aby všichni měli stejnou šanci se vzdělávat (inkluze). Lépe to, jak to myslím, pochopíte, přečtete-li si můj poslední článek postavený na myšlenkách George Siemense: [AI posouvá pedagogiku od epistemologie k ontologii.](#)” napsal Ing. **Bořivoj Brdička**, Ph. D. ve svém článku uveřejněném k příležitosti jeho jmenování čestným členem Stálé konference asociací ve vzdělávání (SKAV).*

Soubor dovedností souhrně nazývaný jako **soft skills/měkké dovednosti** (které mají přímou souvislost s wellbeingem):

- sociálně-emoční inteligence
- schopnost spolupracovat
- řešení konfliktů a umění vyjednávání
- umět komunikovat a prezentovat výsledky své práce
- znát sám sebe
- umět si říci o pomoc
- vnímat sebe sama jako součást komunity

Wellbeing jako základní stavební kámen

Kompetence pro wellbeing v holistickém pojetí (se složkou fyzickou, kognitivní, emocionální, sociální a duchovní) je součástí všech klíčových kompetencí a její rozvoj lze podporovat ve většině vzdělávacích oblastí. Pracovní skupina Wellbeing

v Partnerství pro vzdělávání 2030+ proto věří, že s revizí RVP ZV by se kompetence pro wellbeing měly stát součástí jádrového vzdělávacího obsahu.

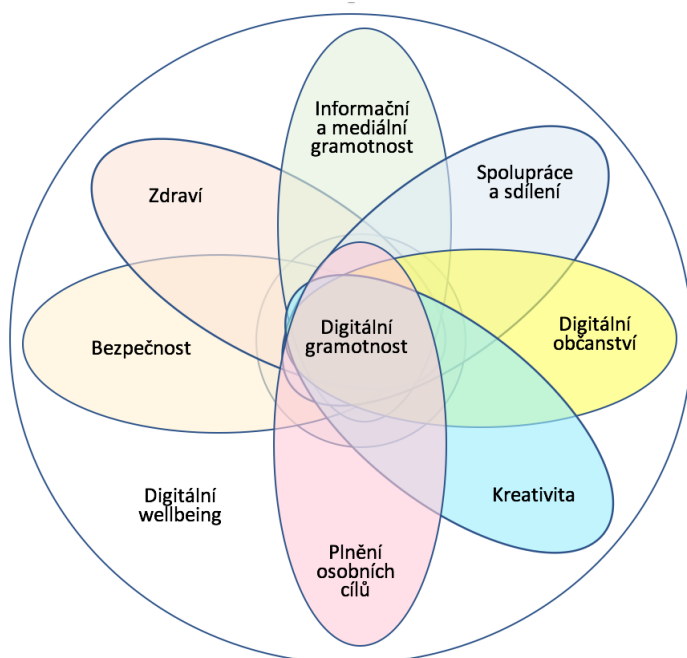
“V současnosti je rozvoj kompetence pro wellbeing rozvíjena hlavně v průřezovém tématu *Osobnostní a sociální výchova*. Nevýhodou je, že jí ve většině škol není věnován dostatečný prostor a její očekávané výstupy jsou pouze doporučené. S rostoucím významem měkkých dovedností by všechny děti měly mít garantované shodné příležitosti k jejich rozvoji.”, uvádí PhDr. **Lenka Felcmanová**, Ph.D., vedoucí pracovní skupiny Wellbeing, předsedkyně a spoluzakladatelka SOFA (dříve ČOSIV) a odborná asistentka na Katedře speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy.

Na koho se obrátit a jak se ve školách připravit?

Čím lépe dokážeme pochopit principy umělé inteligence a toho, jak pracuje, tím lépe dokážeme čelit rizikům, které její budoucí rozvoj přinese. Dokážeme pak také lépe využít její potenciál a udělat z ní našeho spojence. Základní kompetencí pro rozpoznání toho, co AI dělá, je dostatečná úroveň kritického myšlení a mediální gramotnost, podporovaná v ČR hlavně organizací Člověk v tísni ([JSNS](#)). Mezi kompetence vedoucí k digitálnímu wellbeingu patří i to, kdy technologie nepoužívat - [digitální minimalismus](#). Umělou inteligencí a vzděláváním dětí i jejich rodičů a učitelů v této oblasti se v ČR zabývá společnost [AI dětem](#). Na jejich stránkách je ke stažení také komiksová esej *Musíme si promluvit, AI*.

Digitální wellbeing teoreticky i v praxi

[Digitální kompetence pro wellbeing popisuje studie](#) pracovní skupiny Wellbeing v Partnerství pro vzdělávání 2030+. Vycházet z nich můžeme ale samozřejmě i s ohledem na rozvoj umělé inteligence.

*Kompetence vedoucí k digitální gramotnosti:
Bořivoj Brdička, CC*

“Pro výuku, komunikaci a spolupráci využívá škola jednotnou digitální platformu,” uvádí PhDr. **Lenka Felcmanová**, Ph.D. v publikaci k druhému roku Partnerství: *Kam jsme dospěli ve spolupráci na zlepšování vzdělávacích výsledků, wellbeingu a rovných šancí dětí.*

To, že takové opatření v reálu přinese výrazné úspory času i lidské práce potvrzuje i Jiří Kyliánek. Dříve pracoval jako bezpečnostní manažer komunikačních a informačních technologií ve výzkumném ústavu a nyní je ředitelem Základní školy Kamenka v Čelákovicích a také člen pracovní skupiny Wellbeing za Učitelskou platformu. V ZŠ Čelákovice je zároveň i hlavní osobou, která informační technologie ve škole spravuje a rozvíjí.

“Ve škole máme jednotnou platformu Google Workspace a pro komunikaci s rodiči, učiteli, dětmi a pro správu matriky dle školského zákona školní informační systém Edupage. Každý žák má svou emailovou adresu od 1. až do 9. třídy, která slouží ke komunikaci, pro Google učebnu a další náležitosti, jako přihlašování do externích vzdělávacích či podpůrných online aplikací. Máme několik mobilních učeben postavených na chromeboocích, “pevnou PC” učebnu, notebooky zapůjčujeme i dětem. Máme vytvořen plán rozvoje ICT školy. Nyní máme víceméně špičkově vybavenou školu ICT technikou a postupně doplňujeme a vylepšujeme školu těmito technickými pomůckami, které podporují rozvoj digitálních kompetencí dětí,” popisuje Ing. **Jiří Kyliánek**, člen pracovní skupiny Wellbeing v Partnerství pro vzdělávání 2030+ a ředitel ZŠ Kamenka v Čelákovicích.

IT guru a Digikoalice

V České republice se základní i střední školy mohou obracet na [Digikoalici](#) - jedinečnou platformu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Národního pedagogického institutu ČR, která propojuje svět škol a ICT v digitálním vzdělávání se zaměřením na rozvoj digitálních dovedností dětí i dospělých. Pod Národním pedagogickým institutem mohou školy vyhledat odbornou pomoc od [IT guru](#). Experti poradí nejen s jedním digitálním ekosystémem pro školu, ale také s financováním a bezpečností školních informačních systémů.

Zdroje pro editory a novináře:

- Bořivoj Brdička: [AI revoluce ve vzdělávání: Zamyšlení s návodem, jak použít nové schopnosti umělé inteligence \(ChatGPT\) pro učitele.](#)
- Bořivoj Brdička: [Digitální wellbeing na Future Learn](#)
- Bořivoj Brdička, Spomocník: [téma umělé inteligence](#)
- Bořivoj Brdička: [AI posouvá pedagogiku od epistemologie k ontologii](#)
- Bořivoj Brdička: [Odkazník digitálního wellbeingu](#)
- Bořivoj Brdička: [téma digitálních technologií ve vzdělávání](#)
- Tomáš Vokáč: [Digitalizace může posílit wellbeing všech \(i ve školách\)](#)
- Národní pedagogický institut: [Představení IT guru](#)
- Felcmanová, Pýchová, Srb: [Partnerství pro vzdělávání 2030+ po dvou letech, Kam jsme dospěli ve spolupráci na zlepšování vzdělávacích výsledků, wellbeingu a rovných šancí dětí](#)

Infografiky – oblast wellbeingu:

- pro školy [tady](#)
- pro rodiče [tady](#)

Kontakt pro média:

Klára Červinková, mediální aktivity [Wellbeing ve škole](#),
klara.cervinkova@partnerstvi2030.cz, 734 732 643

Bořivoj Brdička, přední český expert na informační technologie ve školním prostředí a na digitální wellbeing, borivoj.brdicka@jsi.cz, 606 944 345

Jiří Kyliánek, dříve bezpečnostní manažer komunikačních a informačních technologií ve výzkumném ústavu, nyní ředitel Základní školy Kamenka v Čelákovcích, j.kylianek@gmail.com, 773 144 113

Co je to wellbeing? Wellbeing je stav, ve kterém můžeme v podporujícím a podnětném prostředí plně rozvíjet svůj fyzický, kognitivní, emocionální, sociální a duchovní potenciál a žít spolu s ostatními plnohodnotný a spokojený život.

- definice pracovní skupiny Wellbeing Partnerství pro vzdělávání 2030+

Digitální wellbeing je pak právě ta složka celkového wellbeingu, na níž mají digitální technologie přímý vliv.

- zdroj Bořivoj BRDIČKA: Digitální wellbeing na Future Learn

Partnerství pro vzdělávání 2030+ založilo v červnu 2020 sedm významných platforem ve vzdělávání podpisem Memoranda o Partnerství pro vzdělávání 2030+: Asociace krajských vzdělávacích zařízení, Asociace ředitelů základních škol ČR, Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání, Česká rada dětí a mládeže, Nadační fond Eduzměna, Národní síť Místních akčních skupin ČR a Stálá konference asociací ve vzdělávání (SKAV). Zapojené organizace se ztotožňují se dvěma hlavními cíli Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ a chtějí aktivně přispět k jejich naplnění: 1. Zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život. 2. Snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů. V dubnu 2021 se přidalo sedm organizací v roli odborných partnerů: Asociace výchovných poradců, Centrum Locika, Centrum sociálních služeb Praha – Pražské centrum primární prevence, EDUin, Jednota školských informatiků, Učitel naživo a Učitelská platforma. V červnu 2022 se k Partnerství 2030+ přidaly další čtyři organizace odborných partnerů: Asociace pracovníků Pedagogicko-psychologických poraden, Cyril Mooney Education, Nevypušť duši, a PAQ Research, z. ú. V listopadu 2022 byl založen a zapsán ústav Partnerství pro vzdělávání 2030+, z. ú. Od ledna 2023 vystupuje Partnerství pro vzdělávání 2030+ již jako samostatná organizace. Sledujte aktuální informace o Partnerství 2030+ na Facebooku. Našimi konzultačními partnery jsou Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Česká školní inspekce, Asociace krajů České republiky a Národní ústav duševního zdraví.

Finančními partnery Partnerství pro vzdělávání 2030+ jsou Nadace České spořitelny, Nadace RSJ, Nadace BLÍŽKSOBĚ, Nadace Lilie & Karla Janečkových a Nadace ČEZ.